

vzrok, da se vam upiramo, da se ne damo ponemčiti in nekdanj potoniti z vami v Nemčijo.

Opomniti pa moramo, da nikdar nikoli ne mislimo sploh Nemcov vseh, kadar od nam protivnih govorimo. Vemo, da je veliko Nemcov po Avstrii in tudi v Nemčiji sami, ki so enih misel z nami, katerim tudi ni nikoli mar bilo, kratiti pravice nam; ker to vemo, tudi nemški narod dostojno spoštujemo, in nikdar ne mislimo žaliti ga. Kadar se mi Slovani upiramo Nemcom, so nam v mislih tisti, ki derže veliko časničarstvo v svojih rokah in ki so večidel protestantskega in judovskega duha, in se zoperstavljajo vsemu, kar ni tega duha. To pa ravno sploh v nas sum obuja, da taki Nemci pri nas še kaj družega nameravajo; z njih nemško kulturo nam menda hočejo počasi vcepiti svojo vero. Mi Slovenci smo katoljčani in to hočemo ostati, dokler bo mogočni Triglav stal na slovenski zemlji. Nikdar ne mislite, da ne vemo, da je „ljubezen“ nekterih protestantskih Nemcov že celó pri nas tako deleč segla, da je bukvice izdala v slovenskem jeziku, ki zagovarjajo njih vero; nikar ne mislite, da smo pozabili, da se je leta 1848 že pri nas propaganda delala za „Urkristenthum“. Vse to vemo; zato se ni čuditi, da se terdno držimo svoje narodnosti in svoje vere. Pa kakor le narodnost svojo branimo, da se obderži v svojih pravicah brez žaljenja nemške narodnosti, tako tudi terdno stojimo za svojo sveto vero na svoji zemlji, brez da bi hotli dražiti vas druge, ki niste naše. Naše naj je in naj ostane, kar je naše; to terjamo od Vas, katerim pustimo vaše. Za to pa se bomo stanovitno na postavnem potu borili vsi za enega in vsaki za vse. Edinost le je močna; sloga junáci, nesloga tlačí. Ako naša omika obveljá, dobro bode Avstrii in vsem njenim državljanom. Taka omika naj živi med Slovani: narodna, ki se pečá z vsemi vedami za časní, pobožna, ki se pečá z vsemi vedami za večni blagor našega naroda v šoli in zunaj šole.

Slovensko slovstvo.

Cvetje slovenske poezije.

S kratkim naukom o pesniških izdelkih za gimnazijalne in realne šole. Na svetlo dal Anton Janežič, c. kr. učitelj na viši realki v Celvcu 1861. — Sostavljena je ta, prav lično, le menda za šole enmalo predrobno natisnjena knjiga z ukusom in izborom iz najizverstnejih del našega pesništva, ter podaja res lep venec od vsakoverstnega cvetja iz verta naše krasne narodne in umetne poezije, počenši od pesme pa do tragedije in satire. Osnovana je ta knjižica, kakor pred nekoliko leti po gosp. Macunu izdano južno-slovensko cvetje; jezik, v katerem se pojedine verste pesništva razlagajo, je čist in gladek, terminologijski izrazi so prilični. Dodana je tudi kitica hervaško-serbskega pesništva in cirilska abceda. Z dobro vestjo priporočamo to delce neutrudljivega rodoljuba vsem prijateljem slovenske poezije.

Zemljovid slovenske dežele in njenih pokrajin.

Pervo, po čemur začne popraševati vsakdo, kadar se zavé narodnosti svoje, je to, kolik je narod, iz ktereга on izhaja, kje, v kateri deželi je naseljen ta narod. Ne dá se sicer tajiti, da so že nekdanji predniki slovenskih pisavcov, kar jih je rodila slovenska zemlja, vsaj po debelem vedili odgovor na vprašanje: kje se govóri njih jezik, čeravno so spise svoje imenovali eni „kraingerisch“, drugi „windisch“, tretji „cragnolin“ in četrta še le „slovenisch“.

Toda še le, odkar se je leta 1843 z „Novicami“ zazorila in po srečnem preketu l. 1848 jasneje zasvetila slovenskemu narodu nova doba, razširilo se je po ljudstvu sploh znanje, da tudi mi Slovenci smo narod čisljanja vreden, ki šteje do poldrugi milijon duš in kateri živi skup v eni edini okolii zderžema, ne ločen po nikacem tujem, vmes naseljenem ljudstvu, če tudi razdeljen po velikanskih naših gorah, in

po spremenljivih upravnstvenih (administrativnih) mejah, — da je toraj vsem nam po predgovoru „sloga jači“ v edinstvu, na eni in isti poti iskati boljše prihodnosti.

To idejo skupnosti slovenskega naroda, da si razdrobljenega na razne kronovince, je hotlo izraziti ime „Slovenija“, dano novemu političnemu časniku leta 1848, in preneseno včasí tudi na vso slovensko deželo skup.

In ravno zato, da bi le to spodbudno in oserčevavno misel slovenskim rodoljubom v vidni podobi pred oči postavil, sklenil je koj po gori omenjenem ugodnem preketu leta 1848 zaslužni gosp. Peter Kozler, sedanji c. k. notar v Sežani na Krasu, dati na svetlo zemljovid ali mapo cele slovenske dežele in njenih najbližjih pokrajin in je, z mnogim trudom nabravši iz vseh strani zgrado k temu potrebno, konec leta 1852 dognal težavno in drago delo, obudil je z razpisanim povabilom na naročbo veliko veselje med vsemi domorodci. Al ne spí sovražnica narodnega napredka, neuščna birokracija! Sprevidivši, da bi tako delo utegnulo povzdigniti narodno zavest Slovincov, je berž namenila, izdanje kakor bodi ubraniti. Toda kako začeti? Ne iz zemljovida samega, ne iz pisateljeve osebe ni bilo najti nikacega vzroka za prepoved. Vendar izgovor mora biti, če bi se imel iz terte zviti! Al pustimo to, kar je bilo; pač se tú more reči: „Habuit sua fata libellus!“

Dajmo raji nekoliko besed spregovoriti zastran tehnične in znanstvene izpeljave gospod Kozlerjevega zemljovida. Vrezaval ga je na ploščo izversten medorezec, eden tistih, ki delajo na Dunaji povsod sloveče general-štabske mape, in res je zunanja podoba tako lična in razločna, kakor malokteri enakočasen izdelek. Zemljovid nosi okoli 5000 slovenskih imen, mest in družih krajev (brez imen gorá in rek), ktere so po večem dobro povedane ali saj po narodni izreki zapisane, če bi se tudi morda kje ktero ne prileglo prav natanko sedanji slovniški pisavi. Ali pomisliti je treba, da razun Freyer-jevega zemljovida kranjske dežele gosp. Kozler v tisti dóbi ni našel nikacega pomočka. Koliko je bilo treba pisem pisati na vse strani, preden je nabral te imena, preden je izprašal zlasti pravo narodno mejo tú med Slovenci in Nemci, tam med Slovenci in Lahi, potem Hervati in Magjari!

Ako je na zemljovidu narodna čerta, ki naznanja to mejo, morda preslaba in pretenka, kar se dá popraviti, so pa meje posamnih vojvodstev in grofij prav očitne. Kdor hoče delo to djati na pravično tehtnico, ne more mu odreči velike zasluge in hvale sosebno z ozirom na takratne okoliščine, in če bi se tú pa tam zapazila kaka pomota, gotovo jo bo gosp. izdatelj, če se mu naznani, rad popraviti dal na plošči za druge natiske.

Tudi pridjana knjiga bo dobro služila marsikomu, ker hrani vsakoverstnega koristnega blaga dokaj.

Slovenskih rodoljubov dolžnost je sedaj, gosp. izdatelju velik trud, znatne stroške in vsakoršne sitnosti, katerim je bil zavolj te reči podveržen, poverniti s tem, da bodo ta plod domačega zemljopisja obilno kupovali. Kdor koli se čuti, da je Slovenec, naj si ozališa izbo z zemljovidom tem, ki mu bo dan za dnevom kazal ljubo deželo, na kateri in za katero živimo in za katero se pravično bojujemo, videč v živem sočutji in edinstvu samo in edino sredstvo za dosego srečnejše prihodnosti vseh. *) M.

*) Enakošen opominj na izobražene Slovence rodoljube imam na sercu tudi zastran slovenskega: „občnega državljankega zakonika“ (allg. bürgerl. Gesetzbuch), to je, postavnih bukev, po katerih se sodijo pravde zastran mojine in tvoje, po tem zavolj „kazenske postave zoper hudo delstva, pregreške in prestopke“, izdane tudi posebej po slovensko v knjigi, in zadnjič gledé na veliki nemško-slovenski besednjak. Kar se prvih dveh knjig tiče, bi brez dvombe prav in koristno bilo, da bi se razširile med ljudstvo, in v tem imajo sosebno rodoljubni gospodje notarji, advokati in duhovniki priliko kaj pripomoči, na primer, če si naroče